

УДК 657

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ АСПЕКТ ВИЗНАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ АКТИВОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Валентина Панасюк; Наталія Мужевич; Інна Мельничук

Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, Україна

Резюме. Дослідження визначає особливості розвитку ринку криптовалютних активів в умовах діджиталізації, їх правове визнання та подальше відображення у бухгалтерському обліку, операції пов'язаних з їх обігом. Проаналізовано діючу систему нормативного правового та бухгалтерського забезпечення функціонування криптовалютних активів відповідно до вимог національного законодавства. Надано критичну оцінку проектам законодавчих актів щодо визнання криптовалют активом підприємства та порядку функціонування їх ринку як засобу обміну. Проведено аналіз визначення віртуальних активів та криптовалют із погляду правового аспекту їх економічної сутності та визнання активом, а також здійснення бухгалтерських операцій із відображення та подальшого оподаткування доходів і витрат при розрахунку фінансових результатів від операцій із ними. Визначено основні тенденції розвитку світового ринку віртуальних активів та криптовалют в умовах цифровізації економічного простору. Наведено різні погляди науковців щодо порядку відображення криптовалютних активів у бухгалтерському обліку, а також визначено основні тенденції можливості використання криптовалютних активів у якості електронних грошей при проведенні розрахункових операцій між суб'єктами господарювання та пов'язані з цим застереження з боку офіційних урядів та центральних фінансових регуляторів ринку віртуальних активів. Наголошено на необхідності формування єдиного підходу до визначення у вітчизняних нормативно-правових актах понять віртуального активу, а також криптовалюти з правового та бухгалтерського погляду із застосуванням діючої інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, який би у подальшому відповідав вимогам міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Наведено основні рекомендації з відображення в бухгалтерському обліку операцій із віртуальними активами та криптовалютами відповідно до вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку залежно від мети утримання такого виду активів.

Ключові слова: віртуальні активи, криптовалюта, бухгалтерський облік, оподаткування, діджиталізація.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.049

Отримано 14.03.2023

UDC 657

ACCOUNTING ASPECT OF RECOGNITION OF CRYPTOCURRENCY AS AN ENTERPRISE ASSET IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMIC SPACE

Valentyna Panasyuk; Nataliia Muzhevych; Inna Melnychuk

Western Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine

Summary. The study determines the peculiarities of the development of the cryptocurrency asset market in the conditions of digitalization, their legal recognition and subsequent reflection in the accounting of transactions related to their circulation. The current system of regulatory legal and accounting support for the functioning of cryptocurrency assets in accordance with the requirements of national legislation has been analyzed. A critical assessment was made of draft legislative acts regarding the recognition of cryptocurrencies

as an asset of the enterprise and the order of functioning of their market as a medium of exchange. The analysis of the definition of virtual assets and cryptocurrencies from the point of view of the legal aspect of their economic essence and recognition as an asset, as well as the implementation of accounting operations for the reflection and subsequent taxation of income and expenses in the calculation of financial results from operations with them, was carried out. The main trends in the development of the world market of virtual assets and cryptocurrencies in the conditions of digitalization of the economic space have been determined. The article presents different views of scientists regarding the procedure for displaying cryptocurrency assets in accounting, and also defines the main trends of the possibility of using cryptocurrency assets as electronic money when conducting settlement operations between business entities and related warnings from official governments and central financial regulators of the virtual assets market. It is emphasized the need to form a unified approach to the definition of the concepts of a virtual asset in domestic legal acts, as well as cryptocurrency from a legal and accounting point of view, with the application of the current instruction on the application of the Chart of Accounts for the accounting of assets, capital, liabilities and economic operations of enterprises and organizations, which would later meet the requirements of international accounting standards. The main recommendations for accounting transactions with virtual assets and cryptocurrencies are presented in accordance with the requirements of international accounting standards, depending on the purpose of holding such assets.

Key words: virtual assets, cryptocurrency, accounting, taxation, digitalization.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.049

Received 14.03.2023

Постановка проблеми. Швидкий розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій, інтернет-розрахунків та банкінгу очікувано призвів до виникнення й поширення світом віртуальних активів, таких, як криптовалюта. І хоча відношення офіційних урядів і банківського сектора, на сьогодні, до можливого використання у розрахунках криптовалюти є неоднозначним. У недалекому майбутньому перехід до повноцінного використання нового стає реальністю. Із розвитком віртуальних активів, на даному етапі їх становлення, та враховуючи відсутність нормативно-правової бази із визнання та регулювання операцій із криптовалютою, уряду та банківському регулятору нашої країни доцільно вивчати і розробляти новітні підходи щодо їх офіційного правового визнання та бухгалтерського обліку, а у подальшому й оподаткування доходів отриманих від операцій із криптовалютою та порядку проведення розрахунків, оскільки це є актуальним напрямком для поштовху розвитку сучасної економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки все більше науковців, бухгалтерів та економістів-практиків приділяють значну увагу дослідженню функціонування та використання віртуальних активів як нового об'єкта бухгалтерського обліку. Зокрема вивченню сутності криптовалюти як активу та методики її обліку й функціонування присвячено наукові праці А. Ковальчука, К. Олійник, А. Проценка, С. Стеценка, В. Піддубного, В. Корнеєва, О. Чеберяка, В. Костюченка, К. Ярового тощо. Також вагомий внесок зробили закордонні практики й науковці – Б. Бернанке, Ф. Вельд, Х. Влахос, Ван Дай, Н. Сабо, О. Галицький, А. Грінспен, М. Інгланд, М. Клягін, П. Кругмен, В. Савел'єв, В. Супян, К. Уїлсон, В. Яроцький та інші.

Розвиток інформаційних технологій, розширення електронних торговельних майданчиків логічно спричинили й виникнення віртуальних засобів розрахунку, одним з яких є криптовалюта. Стрімкий розвиток у сфері електронних грошей ставить ряд питань щодо їх офіційного визнання платіжним засобом, порядку обігу, відображення в бухгалтерському обліку та оподаткування таких операцій.

Дослідження наукових праць, а також те, що на законодавчому рівні в Україні правовий статус понять віртуальних активів та криптовалюти досі не врегульовано, вказує на недостатність правового, бухгалтерського та податкового забезпечення фінансових операцій, які з ними проводяться.

Сукупність цих факторів та подальших перспектив розвитку ринку віртуальних активів зумовлює доцільність подальшого вивчення сучасного стану обігу криптовалюти

та розширення національного законодавства щодо нормативно-правового та бухгалтерського регулювання таких операцій.

Мета статті – дослідити передумови використання віртуальних активів, як можливого платіжного засобу та порядок відображення таких активів у бухгалтерському обліку підприємств та його фінансовій звітності з метою контролю та подальшого оподаткування доходів від операцій з ними в умовах розвитку електронних розрахунків у сучасному правовому полі.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети необхідно визначити першочергові завдання, зокрема: визначити економіко-правові аспекти теоретичного розвитку бухгалтерського обліку віртуальних активів, вивчити практичні підходи до їх застосування, обґрунтувати необхідність упровадження змін до існуючої системи бухгалтерського обліку з урахуванням розвитку інформаційних технологій у сфері електронних розрахунків та банкінгу.

Виклад основного матеріалу. Розвиток світових інформаційних технологій очікувано призвів і до розвитку ринку електронних грошей, електронних гаманців для їх зберігання, у тому числі й таких, як криптовалюта.

І хоча відношення у різних країнах з боку їх урядів та центральних банківських регуляторів є неоднозначною щодо визнання криптовалюти як платіжного засобу та об'єкта бухгалтерського обліку, однак з плином часу рано чи пізно більшість розвинених країн буде змушена визнати криптовалюту у вищевказаному сенсі.

Відповідно до інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, – електронні гроші – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. При цьому з метою бухгалтерського обліку не визнаються електронними грошима наперед оплачені картки одноцільового використання: дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки для проїзду в міському транспорті тощо, які приймаються як засіб платежу виключно їх емітентами [8].

В Україні на сьогодні відсутнє нормативно-правове регулювання обігу та визнання криптовалюти як активу суб'єкта, хоча в окремих законодавчих актах і є згадки щодо її відображення в офіційних документах, зокрема: в актах щодо декларування особами, уповноваженими на виконання функцій держави, запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, ліцензування видів господарської діяльності, фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг тощо.

Поряд із цим слід відзначити й те, що на законодавчому рівні визнанню віртуальних активів приділено значну увагу як перспективному напрямку сучасних технологій, які можуть у подальшому використовуватися суб'єктами господарювання для отримання доходу. У Верховній Раді України протягом 2017–2022 розглядалося кілька законопроектів, зокрема:

- Про обіг криптовалюти в Україні, реєстраційний № 7183 від 06.10.2017 року;
- Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні, реєстраційний № 7183-1 від 10.10.2017 року;
- Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні, реєстраційний № 9083 від 14.09.2018 року;
- Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо оподаткування операцій з крипто активами, реєстраційний № 2461 від 15.11.2019 року;

– Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами, реєстраційний № 7150 від 13.03.2022 року.

І хоча у законотворців немає єдиного підходу щодо визначення підходу до криптовалюти, проте в окремих питаннях визначення та обіг криптовалюти й віртуальних активів мають спільні риси, що відображено у таблиці 1.

Таблиця 1. Аналіз визначення криптовалюти й віртуальних активів у законопроектах, поданих на розгляд до Верховної Ради України

Визначення поняття криптовалюта та віртуальні активи у законопроектах	Спільні риси	Відмінні риси
Криптовалюта – це програмний код (набір символів, цифр та букв), що є об’єктом права власності, який може виступати засобом міни, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн в якості облікових одиниць поточної системи блокчейн у вигляді даних (програмного коду), ЗП 7183 [3]	Виражається в цифровому вигляді, є засобом обміну, має вартісний вираз	Є об’єктом права власності
Криптовалюта – децентралізований цифровий вимір вартості, що може бути виражений в цифровому вигляді та функціонує як засіб обміну, збереження вартості або одиниця обліку, що заснований на математичних обчисленнях, є їх результатом та має криптографічний захист обліку. Криптовалюта для цілей правового регулювання вважається фінансовим активом, ЗП 7183-1 [4]	Виражається у цифровому вигляді, є засобом обміну, має вартісний вираз	Вважається фінансовим активом
Криптовалюта – віртуальний актив у формі токену, що функціонує як засіб обміну або збереження вартості; (додатково: віртуальні активи – будь-яка форма запису в рамках розподіленого реєстру записів у цифровій формі, що може використовуватися як засіб обміну, одиниця обліку чи як засіб збереження вартості), ЗП 9083 [5]	Виражається у цифровому вигляді, є засобом обміну, має вартісний вираз	
Криптоактив – вид віртуального активу у формі токену, який створюється, обліковується та відчужується в розподіленому реєстрі та не посвідчує майнових та/або немайнових прав власника крипто активу; (додатково: віртуальний актив – особливий вид майна, який є цінністю у цифровій формі, яка створюється, обліковується та відчужується електронно. До віртуальних активів відносяться криптоактиви, токен-активи та інші віртуальні активи), ЗП 2461 [6]	Виражається у цифровому вигляді, є засобом обміну, має вартісний вираз	Може відчужуватися, не посвідчує майнових та/або немайнових прав
Віртуальний актив – у значенні, наведеному в Законі України «Про віртуальні активи», ЗП 7150 [7]	Виражається у цифровому вигляді, має вартісний вираз	Посвідчує майнові права, є нематеріальним благом
Віртуальний актив – нематеріальне благо, що є об’єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об’єкти цивільних прав, ЗУ «Про віртуальні активи» від 17 лютого 2022 року № 2074-IX (прийнятий ВРУ, не набрав чинності) [9]	Виражається у цифровому вигляді, має вартісний вираз	Посвідчує майнові права є нематеріальним благом

Розглянувши визначення, наведені у вищевказаних законопроектах, слід відзначити, що жоден з них не вказує на пряму, що криптовалютні активи є об’єктом бухгалтерського обліку, які повинні обліковуватися суб’єктом господарювання за

правилами бухгалтерського обліку з подальшим відображенням проведених операцій із їх придбання, зберігання чи відчуження у фінансовій звітності. В окремих законопроектах, зокрема у ЗП 9083, ЗП 2461, ЗП 7150, які стосуються змін до Податкового кодексу України у порядку оподаткування операцій із віртуальними активами, містяться відомості лише щодо порядку відображення доходу і витрат при визначенні фінансового результату від операцій із віртуальними активами. Інші законопроекти стосуються правового визнання криптовалюти.

Жоден із зазначених законопроектів не містить в собі вимог щодо порядку відображення операцій із криптовалютою як активами які підлягають відображенню в бухгалтерському обліку. Такий підхід може призвести до неоднозначного трактування при відображенні криптовалютних активів і операцій з ними на рахунках бухгалтерського обліку, їх визнання та порядку оцінювання на день складання фінансової звітності.

Поряд із цим слід відзначити, що і серед наукової спільноти немає єдності у визначенні порядку відображення криптовалютних активів на рахунках бухгалтерського обліку, виходячи із їх сутності. Зокрема С. Легенчук, Н. Королук пропонують розширити рахунок 31 «Рахунки в банках» новим субрахунком 315 «Електронні гроші», а М. Корягін запропонував відкрити у Плані рахунків бухгалтерського обліку новий рахунок 32 «Електронні гроші»; А. Нефьодов рекомендує відображати такі активи у складі дебіторської заборгованості на рахунку 377 «Розрахунки з іншими дебіторами». Вартість електронних активів у статтях балансу пропонується відображати за статтею «Грошові кошти та їх еквіваленти». І хоча національне законодавство на даний час не визнає криптовалюту грошовими коштами, проте є думка, що криптовалюту доцільно визнавати у вигляді електронних грошей та відображати на рахунку бухгалтерського обліку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [1].

Основними тезами, визначеними у Законі України «Про віртуальні активи» від 17 лютого 2022 року № 2074-IX, який прийнятий ВРУ, але не набрав чинності, з боку економічного та бухгалтерського погляду є те, що він застосовується до правовідносин, які виникають при:

- здійсненні послуг, пов'язаних із обігом віртуальних активів у разі коли, такі суб'єкти мають офіційно зареєстроване місцезнаходження або постійне представництво на території України;
- здійсненні правочину, предметом якого виступає певний віртуальний актив на підставі законодавства України, та обидві сторони такої операції є резидентами.

Водночас фінансовими віртуальними активами вказаний законопроект визначає активи, які емітовано резидентом України та які забезпечено валютними цінностями, цінними паперами або деривативними фінансовими інструментами.

Поряд із цим необхідно вказати, що законопроект забороняє використання віртуальних активів як платіжного засобу на території України та предмета обміну на майно (товари), роботи (послуги) [9].

З огляду на наведене, прийнятий зазначений законодавчий акт має регулювати питання правового визнання та обігу віртуальних активів, які емітовано в Україні, й лише фактично як інвестиційного інструменту. Тому питання щодо обігу криптовалютних активів, які створено за межами України, залишається законодавчо не врегульованим.

Тому, на нашу думку, поняття віртуальних активів і криптовалюти доцільно розглядати окремо, оскільки віртуальні активи є ширшим поняттям, ніж криптовалюта.

Проте враховуючи значну вартість криптовалюти, її обіг, оцінка та підтвердження права на її володіння на дату складання фінансової звітності суб'єкта є актуальнішим питанням з погляду бухгалтерського та податкового обліку.

Всі зазначені законопроекти визначають, що віртуальні активи, у тому числі й криптовалюта, мають вартісний вираз. Отже постає питання їх відображення в бухгалтерському обліку.

Поряд із цим доцільно зазначити, що вартісний вираз такі активи, на даний час, відповідно до діючого в Україні законодавства не можуть бути використані як платіжний засіб, що, в свою чергу, не дає можливості їх власнику вільно розпоряджатися таким активом, а, отже, і можливість відображення криптовалютних активів у якості електронних грошей із погляду на існуючі законопроекти не відповідає вимогам майбутнього законодавства [12].

З огляду на наведене, слід вказати, що поки законопроекти щодо порядку обігу віртуальних активів та криптовалюти не набрали чинності, то операції з криптовалютами не заборонені й ця сфера відносин залишається поза правовим регулюванням [11].

І хоча розвиток інформаційних технологій у світі має стрімку прогресивну тенденцію до розширення, національне законодавство у цьому плані відстає за швидкою зміною світових тенденцій. Тому в ході проведення реформ шляхом діджиталізації економічних процесів у державі необхідно значну увагу приділити й царині визнання та обігу віртуальних активів. Також доцільно зауважити, що на сьогодні відсутні не тільки нормативні документи, які регулюють порядок правового відображення віртуальних активів, а й недостатньо приділено уваги бухгалтерському та податковому обліку. Зокрема відсутні відповідні Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку щодо порядку визнання та обліку операцій із віртуальними активами.

Серед вітчизняних законотворців та наукової спільноти немає єдності щодо визнання криптовалютних активів електронними грошима чи засобом платежу, а є лише тенденція до їх відображення як об'єкта фінансових інвестицій.

Поряд із цим, слід зазначити, що ця тематика не розкрита не тільки у вітчизняному правовому чи бухгалтерському полі, а й у цілому світі. Міжнародні стандарти фінансової звітності та бухгалтерського обліку лише тактовно визначають можливий порядок відображення криптовалюти як нематеріального активу або запасу, залежно від мети їх придбання та подальшого обігу. Проте в чому вони спільні, так це те, що криптовалюта не відноситься до законних платіжних засобів, оскільки вона не випускається й не підтримується будь-яким урядом або центральним фінансовим регулятором.

Основними рекомендаціями комітету інтерпретації МСФЗ із цього приводу є рекомендація щодо застосування для обліку криптовалют їх визнання згідно з вимогами МСБО 38 «Нематеріальні активи», а у разі утримання таких активів для подальшого продажу використання МСБО 2 «Запаси», оскільки криптовалюти для цілей бухгалтерського обліку не можуть належати до грошей та фінансових активів без їх паперового еквівалента [2].

Однак, не дивлячись на відсутність єдиного підходу у МСФЗ, слід відзначити, що в окремих країнах криптовалюту таки визнали платіжним засобом. Зокрема це Сальвадор, ЦАР, Німеччина, Швеція, Іспанія, Японія. Частина інших країн визнає криптовалютні активи у якості фінансового активу або цінними паперами у цифровій формі: Болгарія, Сінгапур, США, Фінляндія, Швейцарія [10].

Отже, з метою визначення єдиного підходу при відображенні бухгалтерських операцій із криптовалютою та порівнюючи всі підходи авторів законопроектів,

аналізуючи їх спільні та відмінні риси, на наш погляд, необхідно сформулювати єдине визначення віртуального активу та криптовалюти не тільки з погляду їх визнання у правовому полі, а й яке б у подальшому використовувалось при відображенні операцій із криптовалютою, й у бухгалтерському обліку з урахуванням вимог інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, та яке б корелювалось із відповідними поняттями відповідно до міжнародних стандартів.

З огляду на наведене, доцільно зауважити, що розвиток цифрових технологій у сфері віртуальних активів стимулює розроблення новітніх наукових та законодавчих підходів до правового визнання криптовалютних активів платіжним засобом та порядку їх бухгалтерського обліку. Проте на даному етапі діючого вітчизняного правового поля спостерігається певна неузгодженість теоретичних та практичних підходів щодо використання криптовалюти у якості офіційного платіжного засобу або визнання його фінансовим активом та потребує подальшого удосконалення правових підходів у питаннях їх бухгалтерського обліку.

Висновки. Із погляду на існуючі законопроекти віртуальні активи маючи вартісний вираз, у тому числі й криптовалюта, на даний час відповідно до тенденцій у вітчизняному законодавстві тяжіють до їх відображення як об'єкта фінансових інвестицій у вигляді фінансового активу, який не може бути використано як платіжний засіб у якості електронних грошей.

Серед вітчизняних та зарубіжних законотворців і наукової спільноти точаться подальші дискусії щодо визнання криптовалютних активів електронними грошима чи засобом платежу.

З огляду на наведене, слід вказати, що поки законопроекти щодо порядку обігу віртуальних активів та криптовалюти не набрали чинності, то операції з криптовалютами не заборонені й ця сфера відносин залишається поза правовим та бухгалтерським регулюванням.

Отже, з метою визначення єдиного підходу при відображенні бухгалтерських операцій із криптовалютою та порівнюючи всі підходи авторів законопроектів, аналізуючи їх спільні та відмінні риси, на наш погляд, необхідно сформулювати єдине визначення віртуального активу та криптовалюти не тільки з погляду їх визнання у правовому полі, а й яке б у подальшому використовувалося при відображенні операцій із криптовалютою, і у бухгалтерському обліку з урахуванням вимог інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, та яке б корелювалось із відповідними поняттями відповідно до міжнародних стандартів.

Conclusions. From the point of view of existing draft laws, virtual assets having a value expression, including cryptocurrency, currently, in accordance with trends in domestic legislation, tend to reflect them as an object of financial investment in the form of a financial asset that cannot be used as a means of payment as electronic money.

There are further discussions among domestic and foreign lawmakers and scientific communities regarding the registration of cryptocurrency assets with electronic money or means of payment.

In view of the above, it should be noted that until the draft laws on the order of circulation of virtual assets and cryptocurrencies have entered into force, transactions with cryptocurrencies are not prohibited and this sphere of relations remains outside legal and accounting regulation.

Therefore, in order to define a unified approach to the display of accounting transactions with cryptocurrency, and comparing all the approaches of the authors of bills, analyzing their common and distinctive features, in our opinion, it is necessary to formulate a unified definition of virtual asset and cryptocurrency, not only from the point of view of their recognition in the legal field, and which would be used in the future when displaying transactions with cryptocurrency, and in accounting, taking into account the requirements of the instructions on the application of the Chart of accounts for accounting of assets, capital, liabilities and economic transactions of enterprises and organizations, and which would be correlated with the corresponding concepts in compliance with international standards.

Список використаних джерел

1. Костюченко В. М., Гриценко В. О. Передумови бухгалтерського обліку криптовалюти як офіційної валюти держави. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», № 35. 2022. С. 74–79. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua> (дата звернення: 26.01.2023).
2. Харламова О. Криптовалюта в обліку за МСФЗ. URL: <https://zakon.help/article/kriptovalyuta-v-obliku-za-msfz-kriptovalyuta-oblik> (дата звернення: 12.12.2022).
3. Проект Закону Про обіг криптовалюти в Україні від 06.10.2017 № 7183. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684 (дата звернення: 18.01.2023).
4. Проект Закону про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні від 10.10.2017 № 7183-1. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710 (дата звернення: 18.01.2023).
5. Проект Закону Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні від 14.09.2018 року № 9083. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/jh70b00i?an=&ed=&dtm=&le=> (дата звернення: 18.01.2023).
6. Проект Закону Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо оподаткування операцій з крипто-активами від 15.11.2019 № 2461. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67423 (дата звернення: 18.01.2023).
7. Проект Закону Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами від 13.03.2022 № 7150. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211> (дата звернення: 18.01.2023).
8. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування, Наказ Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 12.10.2022).
9. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення: 10.01.2023).
10. Ринок криптовалюти: як в країнах світу регулюють віртуальні активи. URL: <https://www.slovodilo.ua/2021/09/09/infografika/finansy/rynok-kriptovalyuty-yak-krayinax-svitu-rehulyuyut-virtualni-aktyvu> (дата звернення: 22.01.2023).
11. Видай Т. ФОП та криптовалюта: операції, розрахунки та податки в Україні. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/214027_fop-ta-kriptovalyuta-operats-rozrakhunki-ta-podatki-v-ukran (дата звернення: 22.01.2023).
12. Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/spilna-zayava-finansovih-regulyatoriv-schodo-statusu-kriptovalyut-v-ukrayini> (дата звернення: 18.01.2023).

References

1. Kostjuchenko V. M., Ghrycenko V. O. Peredumovy bukhghaltersjkoĝho obliku kryptovaljuty jak oficijnoji valjuty derzhavy. Elektronne naukove fakhove vydannja z ekonomichnykh nauk “Modern Economics”. No. 35. 2022. P. 74–9. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua> (accessed: 26 January 2023).
2. Kharlamova O. Cryptocurrency in IFRS accounting. URL: <https://zakon.help/article/kriptovalyuta-v-obliku-za-msfz-kriptovalyuta-oblik> (accessed: 12 December 2022).
3. Proekt Zakonu Pro obigh kryptovaljuty v Ukrajinі vid 06.10.2017 № 7183. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684 (accessed: 18 January 2023).
4. Proekt Zakonu Pro stymuljuvannja rynku kryptovaljut ta jikh pokhidnykh v Ukrajinі vid 10.10.2017 № 7183-1. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710 (accessed: 18 January 2023).

5. Proekt Zakonu Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrajiny shhodo opodatkuvannja operacij z virtualjnymy aktyvamy v Ukraini vid 14.09.2018 roku № 9083. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/jh70b00i?an=&ed=&dtm=&le=> (accessed: 18 January 2023).
6. Proekt Zakonu Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrajiny ta dejakykh inshykh zakoniv Ukrajiny shhodo opodatkuvannja operacij z krypto aktyvamy vid 15.11.2019 № 2461. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67423 (accessed: 18 January 2023).
7. Proekt Zakonu Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrajiny shhodo opodatkuvannja operacij z virtualjnymy aktyvamy vid 13.03.2022 № 7150. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211> (accessed: 18 January 2023).
8. Pro zatverdzhennja Planu rakhunkiv bukhghaltersjckogho obliku ta Instrukciji pro jogho zastosuvannja, Nakaz Ministerstva finansiv Ukrajiny 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (accessed: 12 October 2022).
9. Zakon Ukrajiny “Pro virtualjni aktyvy” vid 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (accessed: 10 January 2023).
10. Rynok kryptovaljuty: jak v krajinakh svitu reghuljujutj virtualjni aktyvy. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/09/09/infografika/finansy/rynok-kryptovalyuty-yak-krayinax-svitu-rehulyuyut-virtualni-aktyvy> (accessed: 22 January 2023).
11. Tetjana V. FOP ta kryptovaljuta: operaciji, rozrakhunky ta podatky v Ukraini. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/214027_fop-ta-kryptovalyuta-operats-rozrakhunki-ta-podatki-v-ukran (accessed: 22 January 2023).
12. Spiljna zajava finansovykh reghuljatoriv shhodo statusu kryptovaljut v Ukraini. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/spilna-zayava-finansovih-regulyatoriv-schodo-statusu-kryptovalyut-v-ukrayini> (accessed: 18 January 2023).